

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Directorivm Ecclesiasticae Disciplinae, Coloniensi
praesertim Ecclesiae accommodatum**

Frangipani, Ottavio Mirto

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 F 2269

De Canonicis, Vicarijs, alijsque Sacerdotibus & Clericis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62032)

DE CANONICIS, VICARIIS, ALIISQUE SACER- dotibus & Clericis.

1. **C**anonici, qui aliàs Clerici, aliàs * Fratres vocantur, interpretentur nomina sua, & hoc esse studeant quod dicuntur.

*cap. 10 fla
gatorum Con
radi pag. 13.
Concil. pro-
vinc. sub
Herm. 5. par
te 3. cap. 19.
pag. 260 d.
& alibi.
Rom. 12.

1. Timoth. 4.

Cap. Qualis
erit.

D. Bernar.
in prologo vi
tae B. Malac

2. Ut fratres sint, & charitate fraternitatis inuicem ament, imò ut sese mutuo tanquam seipsos ament, Deum ex toto corde & supra omnia ament, non vulgi tantum more, ut satis sit ad euadendam aeternam damnationem; sed quemadmodum Ecclesiae senatum decet, forma quadam eminenti, qua alijs omnibus tantum praestent, quantum praestant nomine & honore, ijsque prae luceant in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate, & in caeteris virtutibus exemplo sint, atque incitamento ad currendam viam Domini, summa animi alacritate ac deuotione. Neque enim, ut ex D. Hieronymo causa & quaest. 1. annotatum est, solum Episcoporum est cunctum populum cui praesident, conuersatione, scientia, sermone praere, verum etiam inferioris gradus: quia vehementer Ecclesiam Dei destruit, laicos meliores esse quam Clericos.

De interpre-
tatione no-
minis clerici
D. Hierony-
mus in Epist.
ad Nepotia-
num; & de
Clericorum
officijs Con-
cil. provinc.
sub Herm. 5
parte 2. cap.
1. 2. 3. 4. & c.
20. 21. 22. etc.

3. Ut Clerici sint, & peculiari quadam ratione Dominum possidentes, & à Domino possessi, honores, glorias, aliaque huius mundi bona, non modò infra se ponant, & pluris non faciant quàm sunt facienda, atque ijs (quod omnium Christianorum est) cor non apponant, sed ex animo contemnant, & tanquam pietatis & perfectae charitatis, in Deum & proximum impedimenta, quantum possunt, quantum Deum amant, à se abscondant, & per eminentem scientiam Iesu Christi Domini nostri derisumentum faciant. Ne si non diuino desiderio, sed terrenis cupiditatibus & voluptatibus deseruiant, intra Ecclesiam

gre.

gtemium filij alieni nutriantur. Huius eos admoneat regale decus, clericalis tonsura, quæ verticem capitis nudat, vt eminentiam mentis ad Dominum liberam debere esse demonstrat, & renascentium capillorum superfluitatem vsq; ad aures crebrò præscindit, vt hoc schema te à sensibus & cogitationibus Clericorum curas omnes temporales, terrenas sollicitudines, vanas nouitates, cæteraque mundi huius irritamenta, non tam auferenda, quàm perpetuò refecanda exigit.

*D. Greg. li. 6.
Indic. 10. ep.
37. ca. 17.*

4. Vt autem sint Canonici, secundùm sacros Canones, mores & vitam suam conforment, & obedientiam quam iureiurando suis Episcopis, Prælati, & Ecclesiarum suarum statutis debent, non verbis tantum, ad maiorem damnationem suam, sed & opere ac re ipsa præstent, & perficiant; vt & hinc vitæ suæ subsidium iusto titulo ab Ecclesia accipiant, & in iustorum remuneratione immarcescibili obedientiæ & charitatis corona, à cœlesti Imperatore, cui soli seruiunt, donari mereantur.

5. Præcipuè verò hæc, quæ ex sacris Concilijs, synodis, & statutis, potissimum Ecclesiæ Coloniensis, pro eorum reformatione collegimus, inuiolatè ipsis seruanda proponimus & mandamus.

6. Quæ de diuinis officijs infra præscripta sunt, eo animi seruire exequantur, vt sese liberos & sub gratia constitutos esse demonstrant, & non tam præcepti necessitate, aut emolumentum cuiuspiam terreni gratia, tanquam sub lege constituti; sed voluntaria seruitute, amoreque ac desiderio amoris Dei incensi, in his præstandis ita flagrent, vt flamma charitatis suæ, siue cantando, siue legendo, siue aliud secundùm ordinem officij sui faciendo, sese mutuo ad laudandum & benedicendum nomen Domini magis magisque excitent, omniumque corda spiritu compunctionis & amoris Dei vulnerent, & ijs ignibus, qui ex odio & detestatione peccatorum, ac prædicatione misericordiarum atq; beneficiorum Dei erupunt, inflamment.

*Concil. pro-
uinc. sub Her-
manno 5. par-
te 3. c. 13.*

Dd

7. Quo.

7. Quoniam verò omnis deformitas & peruersitas in Clero Domini peccatum est, siue elongatio à Deo; fatagant, quantum sanctitudinem templi Dei, quod ipsi sūt, amant, vt per frequentationem sacræ Confessionis, & Sacramenti Pœnitentiæ, à peccatorum sordibus expurgati, & Deo reconciliati, per crebram corporis Christi communionem, ei arctissimè iungantur, ei que omnibus modis intimè vniantur: prout titulo de Decanis Collegatarum Ecclesiarum explicatius à nobis præscriptum est.

8. Seruent quoq; quæ eodem titulo de Capitulo disciplinæ, & quæ alibi de Canonicorum residentia alijs adiuncta sunt, &, nisi amoris Dei indigentiam manifestè prodere velint, animumq; diuini honoris ac cultus, suæque salutis negligentem: quod necessitate statuti Ecclesiastici, ac pœnæ temporalis timore, primo residentie suæ tempore didicerunt, ad officium diuinum dēcantandū, durante illo tempore, sine aliqua intermissione cum primis adesse, & in eo vsque ad finem perseuerare; hoc reliquo vitæ suæ tēpore, tanto diligentius obseruent, quāto & ipsa virtus primis virtutis inductionibus debet esse illustrior, & fides atque spes cœlestium bonorum, sensibilibus & luteis huius mundi præmijs, efficacior.

9. Ad horas canonicas recitandas, etiam si iter faciāt, vel alia de causa cum facultate Superioris, templum cū alijs non frequentent, se ita astrictos esse cognoscant, vt cessante legitimo impedimento earum omissione, præter peccatum mortale, quod incurrunt, non solum quotidianas distributiones, quas præsentibus in choro accepturi erant, amittant; sed præterea reliquos beneficiorum seu officiorū fructus, pro rata omissionis officij & tēporis suos non faciant, iuxta Constitutionē Pij Quinti Romani Pontificis, hisce Decretis adiectā, quæ incipit. *Ex præcepto Lateranensi Concil.* datam anno 1571. 12. Calen. Octob. Pontificatus eius anno 6.

10. Neque verò satisfacisse se arbitrentur, si recitanda

rum

rum precum horariarum onusalicui alteri iniunxerint, casq; nomine suo ab alio legi curauerint: earum siquidē lectio, non ob intercessionis duntaxat instituta est officium, sed & ob instructionis, ædificationis, ac spiritualis refectionis, quod legenti præbet alimentum, & fidei, spei atque charitatis exercitium.

11. Et quia persecutio non debet Ecclesiæ pietatem aut obruere aut euacuare; sed extimulare & exaltare: nõ mox ignauo cuiusuis mali timore, à Canonico vel quouis alio Clerico inter hæreticos aut alios persecutores iter faciente vel habitante, ita deserendum est, in soluendo precum horariarum penso, pietatis officium, vt nullum velit pro eo subire periculum: at ea prudentia cautè prosequendum, vt non ab aspicientibus agnoscatur professionis irritabulo, vel nimia animositate temerarius; sed à curiosis (si ita diuinæ dispensationis sors fert) cum a Daniele propheta pietatis pabulo deprehendatur religiosus.

12. Si qui b grauioribus studijs aut occupationibus multis & magnis distringuntur, quò felicius & facilius se ab illis expediant, preces suas horarias non negligant, aut irreuerenter & præcipitanter percurrant: sed ea sollicitudine animique pietate & attentione illas ante omnia sat agant persoluere, qua se ei faciant commendatiores, à quo omnis, ad res bene prudenterq; gerendas, sapientia, lumen, & facultas descendit, sine quo nihil possunt, & tanto serius, ac infelicius negotia sua absoluunt, quãto magis ea præcipiti & irreuerenti, aut etiam omissa precum debitarum recitatione, absoluere citius & imperfectius properabant. *c Male dicitur enim qui facit opus Domini fraudulenter. Et maledictum studium propter quod relinquitur diuinum officium.*

13. Si iuxta morem & consuetudinem Ecclesiæ, cui ascripti sunt, teneantur certis diebus ad d lectionē officij defunctorum, ad illud quoq; se obligatos esse cognoscant,

Dd 2

etiam.

ac ap. 6. Da. niel.

b Huius rei illustre exem-

plum, omni-

bus Ecclest-

asticis in præ-

mis imitan-

dum recen-

set Platina

in vita Iohz

nis 20. de

Roberto re-

ge Francie,

cuius tanta

fuit religio,

vt quoties

sibi per occu-

pationes bel-

licas liceret,

horas Cano-

nicas vnâ cõ-

sacerdotibus

caperet. Qua

pietate hoc

meritum fe-

runt, cum op-

pidum quod-

dam ex hosti-

bus obside-

ret, neq; ho-

ras suas in-

mitteret,

mania ho-

stium diuini

tus corrue-

rēt, statimq;

irruentibus

suis oppidū

caperetur.

c Jerem. 48.

d D. Thomas

quodlibet.

6. & alij.

etiam si in Ecclesia presentes non sint; sed vel studiorum, vel alia legitima causa absint. Hoc enim institutum est, ut solliciti sint pro satisfactione & refrigeratione eorum, quorum stipendijs viuunt, & peccata comedunt, commiserationis gemitus fundere, & dignos pœnitentiæ fructus facere; ne alioquin illorum peccata quæ redimere potuerant, ipsis imputentur, & pro iisdem à iustissimo iudice ipsimet pœnas luere & satisfacere cogantur vsq; ad nouissimum quadrantem.

14. Coronam Clericalem, quæ Christi Domini Regis nostri nostræque militiæ, & immarcessibilis gloriæ insignis est, omnes ordini ac gradui suo conuenientem (ut titulo de Prælatiis à nobis explicatum & sub grauibus pœnis præscriptum est) perspicuè gerant, eamque tertium minimum septimana renouent. Nec propter hæreticorum derisionem, aut vulgi iudicium quemq; pudeat hoc symbolo ducem ac Imperatorem suum agnoscere, cui per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, debet militare.

pag. 86. d. 37. a. statut. D. V. v. lrami c. 18. pag. 125. & cap. 19. pag. 128. statutum D. V. v. lrami, cap. 5. pagina 157. a. & c. Ac capito 8. pag. 160. a. Et cap. 9. pag. 160. a. statut. D. Friderici c. 5. pag. 189. Concil. provinc. sub D. Nicolao de Cusa Cardinal. §. 7. pag. 284. a. Beda lib. 5. Hist. Anglic. cap. 12. statut. D. V. v. lrami cap. 4. p. 111. d. Beda in 1. Esdræ cap. 9. * 2. Cor. 6.

15. Nulli barbam nutriant, sed eam secunda vel tertia qualibet septimana, vel nouacula abradant, vel forficula ad presum auferant, aut saltem per tenuem pectinem tondentes ita attondeant, ut tantum operta sit cutis, & nec infra in acutum desinat, nec ex superiori labro in alas excrescat, aut ultra ipsum labrum in os propendeat, ne aut sanguinem, aut corpus Dominicum accepturi, hinc, per contactum barbæ, in peccatum irreuerentiæ incidant, unde reconciliationem & gratiam maiorem sperabant.

16. Comam non dimittant, sed in secundam vel tertiam hebdomadam, ad medias vsq; aures vetusto Germanorum more in rotundum præcidant, hoc. n. Clericorum est; illud

autem,

Statut. Henrici, Anno 1307. edit.

D. Bernard. sermon. de verbis Euan. g. li. j. Dixit Simon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia, & te sequimur. medium sermonis. Concil. provinc. sub Conrad. Archiep. cap. 4. pag. 10. & 11. statut. D. Sifridi cap. 1. p. 35. d. statut. D. Henrici Anno 1321. edit. cap. 2.

autem, vt docet Apostolus, ignominia viro, & vt dicit D. Hieronymus propriè luxuriosorum, barbarorum, & militantium est.

150. & cap. 29. pa. 180. c. 1. Corinth. 11. Hieronymus in cap. 44. Ezechielis. D. Ambrosii lib. 4. Epist. 15.

17. Capillitium ne in cristam componant, seu à brechmate in occiput reciscent, forma enim hæc superba & vana crinium, magna deformitas est mentium: præcipuè in Canonicis alijsq; Ecclesiasticis viris, quibus ob hoc etiam crines frequenter præscinduntur, ne aut eorum cura teneantur, aut incuria molestantur.

18. Vestibus vtantur coloris duntaxat nigri, non distinctis, non etiam superfluo cultu ornatis, aut aliqua leuitate vel singularitate notandis; sed quæ Clericalem modestiam præ se ferant, & animum prodant, omnis vanitatis & superbiæ contemptorem, ne, quod scripsit olim D. Bernardus, habitu milites, quæstu Clericos, actu neutrum exhibeant.

Sifridi cap. 1. p. 35. d. Statut. D. Henrici Anno 1321. edit. cap. 3. pag. 87. d. Stat. D. Valrami cap. 4. p. 116. & cap. 18. pag. 125. Stat. D. VVilhelmi cap. 1. §. 3. & 4. pag. 150. & cap. 5. pag. 157. Stat. D. Fridi. cap. 4. pag. 188. Concil. prouinc. sub Herman. 5. cap. 26. parte 2. * De consideratione lib. 3. circa finem.

19. Vestis interior ad medium vsque tibiæ, vel vlturam longa sit, exterior verò vsque ad talos diffundatur.

20. Sine veste talari nusquam foras prodeant, nisi itineris duntaxat causa. Decet enim vt vestium grauitate & honestate ab alijs semper distinguantur, & suæ vocationis atq; officij admoneantur, qui alijs virtutis, honestatis, pudicitia, & grauitatis debent esse exemplar, atq; se ipsos omnibus, tanquam signum purioris vitæ exhibere imitandos.

21. Quò vestiti veste Clericali ire erubescerent, aut alioquin eos venire non deceret, eò nec alia vestium forma sese transportent. Quare ne claruati aut personati vnquam publicè aut priuatim conspiciantur, nec in sæ-

ca. 14. p. 72. b. Statut. D. VVilhelmi cap. 1. §. 1. p.

Concil. prouinc. sub Conrado Archiepiscopo cap. 4. pag. 10. d. & cap. 9. pag. 13. a. b. Statut. D.

cap. 4. p. 116. Fridi. cap. 4.

Statut. D. VVilhelmi cap. 18. pag. 125. b. Statut.

D. VVilhelmi cap. 29. pag. 180. b. Concil. prouinc. sub Conrado cap. 9. p. 13. e. Anicetus Episcopus Gallicie.

Cons. Antistodoren. ca. 33. & 34. Concil. Tolet. 4. cap. 30.

Concil. Carthag. 4. cap. 47. distinct. 91. Clericus quilibet. Concil. Mogunt. ca. 10. Disti. rant.

culari vestitu in foro stent ociosi, aut obambulent, vel per plateas vagentur, nec comœdijs, pompis, alijsque spectaculis aut publicis lusbis intersint. Neque si reus quicumquam ad carceres, vel ad Iudicium, seu damnatus ad supplicium ducatur, vñà cum populo spectandi causa accurrant.

23. cap. His igitur. Concil. Matisconense 2. cap. 19. Concil. Lateranense generale, sub Innocent. 3. cap. 18. & Tit. Ne Clerici vel Monachi cap. 9. stat. D. Sifridi ca. 1. pag. 35. c. d. Concil. provinc. sub Hermanno 5. parte 2. ca. 32. Conc. Antifiodorense cap. 33. & 34. Conc. Toletan. 4. cap. 30.

Statut. D. 22. Pro decoro ac gravitate Ordinis sui nusquam solivvadant, sed aut famulum semper habeant comitem, aut collegam, vel aliquem virum gravem sibi adiunctum.

Statut. D. 23. Nec caligæ inflatæ sint, nec thoraces ad ventrem turgidi, neque calcei sint incisi, perforati aut laqueati.

Statut. D. 24. Interulæ nec ad collum, nec ad manus rugosæ sint aut acupictæ, sed planæ, & nullo artificio ornatæ, quæ eos à Laicis aperte distinguant.

25. Ab odorum suavitatibus se contineant, eorumque fumis nec vestes, nec corpus imbuant. Huiusmodi enim sensuum oblectamenta, non inhærendo saturitatis experimento explenda, sed contemnendo intentione melioris boni sunt transeunda.

D. Aug. lib. 4. contra Julianum doctissimè & elegantissimè sentiendi, vinacitatem, vilitatem, & necessitatem, à sentiendi libidine distinguit. Quod caput dignum est aureis scribatur literis & omnibus immotescat. Idem de sensuum oblectationibus agit libro de civitate confes. cap. 30. & deinceps.

26. Cùm in hac Diœcesi diligentissima semper habitata fuerit ratio, vt Sacerdotes à ceteris Clericis certo signo distinguerentur: Ideoq; Synodus Diœcesana * vicesimo sexto Februarij Anno Millesimo, quingentesimo, trigésimo sub Adolpho tertio habita, Sacerdotali dignitati consultum cupiens, omnibus presbyteris mandavit, vt

Statut. D. 26. V. Alrami cap. 18. pag. 124. c. Concil. Moguntinense ca. 28. * Pag. 467. d.

omnes

omnes in publico semper stolis seu orarijs, quæ collaria vocantur uterentur, quibus à cæteris, qui iugo Domini & Ecclesiæ ministerio sua colla submiserunt, discernentur, & admonerentur dignitatis suæ: piæ hanc consuetudinem approbantes, iudicantesque, ad continendum in officio singulos multum facere posse, si qui muneris seu ordinis potestate alios præcedunt, præminetia quoque singulari, in exteriori vestitu honorarentur: Volumus ut Decani alijque Prælati sæculares nunquam in publicum veniant, nisi stolas seu collaria aut collaria holoserica, quibus pro excellentia dignitatis suæ, laudabili maiorum consuetudine insigniri debent, ex collo per humeros dependentia gestantes. Quocumque enim vadunt, siue ad conuentus & actus publicos, siue ad negotia priuata, meminisse semper debent hanc personam eximium & singulare quoddam authoritatis pondus, præ alijs sibi vendicare, decere eam grauiores & decentiores mores, maiorem circumspetionem & grauitatem, quàm desideratur ab illis quibus præsumt, & omnibus modis reuerendi semper esse debent.

27. Pari ratione Pastores, & sacrarum virginum præfecti sæculares, atque Pastorum Sacellani, seu coadiutores eiusmodi orarijs seu collarijs semper ornati prodeant, qualibus ex præscripto Synodi Diocæsanæ, cuius mentionem fecimus, singuli Sacerdotes olim uterentur.

28. Sacerdotes verò omnes & singuli, quo præ Diaconis, subdiaconis, alijsque inferioris ordinis Clericis honoratiores dignoscantur, & secundum debitum præminetie Ordinis sui, singulari vitæ sanctitate longè alijs præminere debere admoneantur, alijsque ad sacrum Ordinem magis prouocentur; posthac Clericale biretum ad crucis formam confectum, quod est Ecclesiasticorum hominum proprium, gerant semper.

29. Alijs verò Canonicis & Clericis, qui Sacerdotes non

*Non excipi-
untur hic S.
Theologia
Doctores
Licentiati,
quia illi me-
rito deberent
esse Sacerdo-
tes.*

tes non sunt, cuiuscunque fuerint Ordinis, eiusmodi biretum gestare non liceat, sed rotundum pileum, quali nunc Sacerdotes & alij Ecclesiastici communiter vtuntur, exceptis dumtaxat Ducibus, Comitibus, Baronibus, alijsq; illustribus viris & adolescētib; si illustrium personarum præbendas habuerint, & vtriusq; vel alterius Iuris ac Medicinæ Doctoribus & Licentiatis, quibus etsi Sacerdotes non fuerint, prærogatiuam vtendi Bireto Sacerdotali in hac Diœcesi concedimus.

30. Porrò cum etiam inter Canonicos, nec non Vicarios, Chorisocios & Cappellanos, hoc semper diligentissimè videmus obseruatum, vt pro maiestate dignitatis, præminencia Sacri Ordinis, nobilitate generis, atq; humilitate conditionis, distinctio quoq; esset in superpelliceis, qua partim colore, partim forma superpelliceorū, Prælati à non Prælati, Sacerdotes à non Sacerdotibus, Illustres à non Illustribus, Vicarij, Chorisocij, Cappellani, à Canonicis discernentur; vt hinc quisq; personam suam agnosceret, & quid discretio hæc in humilitate charitatis, & charitate vnitatis à se requireret, quotiescunque hoc sumeret ornamentum, secum sapienter consideraret; prudentes nos facit ista à maioribus instituta obseruatio, & causam nobis dedit quorundam, imò multorum socordia vt imitandum censeamus quod prudenter institutum & vtiliter obseruatum videmus. Quia enim pleriq; qui hætenus Romanorum Pontificum beneficio, Ecclesiastica beneficia cum obligatione prælegendi in Vniuersitate Coloniensi acceperunt, perinde ac obliuionis suæ oblit, nihil aut parum incumbētis sibi muneris exoluerunt; Romani Pontificis autoritate & voluntate Præbendatos seu beneficiatos, hosce pro admonitione officij & obligationis suæ, hac nota discretoriam, quam Sacerdotes in albis superpelliceis cinericiam, Illustres in rubris superpelliceis albam, Diaconi & Sub-

Subdiaconi in rubris superpelliceis cinericiam, Vicarij, Chorifocij, Cappellani in cinericijs superpelliceis partim albam, partim cinericiam habent; ipsi siue Sacerdotis siue non Sacerdotis præbendam habuerint, partim rubram partim cinericiam gerant.

31. Huius rei occasione admonitos hinc volumus, singularum facultatum Vniuersitatis Colonienſis Decanos, vt Magistros, Licentiatos, Baccalaureos, pristino more à reliquis studiosis, peculiaribus, & proprijs insignijs, & prærogatiuis suis vti curent, quò & ipsi pro gradu honoris & eruditionis suæ, honorem & dignitatem suam debere tueri admoneantur, omnibusq; semper veniant teuerendi & suspiciendi.

32. Qui in aliquo horum quæ de Ecclesiastico habitu, de insignijs Prælatorum, Sacerdotum, Præbendatorum, seu beneficiatorum, & Sacellanorum seu coadiutorum, præscripta sunt, post trigessimum, ab horum Decretorum promulgatione diem deliquerit, eum præter vestium, aliarumue rerum amissionem, in prima vice vnus mensis, secunda duorum mensium, fructibus beneficij sui priuamus, & quanto frequentius excesserit, tanto plurium mensium fructus ei detrahi volumus: simili poena in eum vel eos decreta, cuius vel quorum conniuentia, vel negligentia ista seruata non fuerint. Quod si contumacia meruerit, vel alia graui carceris aut excommunicationis poena, secundum statuta Archiepiscoporum Colonienſium, emendetur, vel beneficijs priuetur.

33. Suppellex & domus habitationis necessitatibus accommodata sit, vsibusque duntaxat sufficiat, minimè autem superfluitate, sumptu vel curiositate, superbiam aut vanitatem, ad delectandum oculos, vanam ostentationem præ se ferat & superflua, quibus egeni sustentandi fuerant, impiè sacrilegeq; distrahat. Sacrilega enim crudelitatem, si vnanimi Sanctorum omnium sententiæ creditur, pauperibus surripitur, quicquid vltra victum & vestitum

*Mari. Papæ
5. sess. 43. C. c.
Constant.*

*D. Hieron. in
ep. ad Nepo-
itanum & a-
libi. D. Prof-
per de vita
contemplati-
ua lib. 2. cap.
9. 10. 11. 12.
13. 14. & c.
D. Bernard.*

fer 23 super
Cantica, &
fer. super ver
ba Domini : Dixit Simon Petrus ad Iesum , Ecce nos reliquimus omnia, & epistola 2. que est ad
Falconem Lingonensem Archidiacon. Concil. provinc sub Herman 5 parte 2. cap. 24.
D. August. e
pistola 120
cap. 31. & de
verbis Domi
ni, ferm. 22.
& 23. In psal
147. & ali
bi

34. Nihil præterea faciant ad ostentationem, nihilq;
dicant ad iactantiam, nec vllis in rebus laudem aut glo-
riam ab hominibus quarant; ne veniente sponso lampi-
des eorum extinguantur, & quod videbatur hominibus
lucere, laudabile & gloriosum esse, propriæ conscientia
testimonio tunc contenebrescat, & pro gloria condem-
nationem adferat.

Stat D. F. vil
helmi, cap. 1
§ 24 pag 151
D. Ambros.
lib 1 offi. io
cap 20. Post.
diu in vit. 1
D. August.
cap. 27. disti.
24 per 101 u
D. Hiero epi
stola ad Nepo
tianum & a.
libi.

35. Conuiuia raro accedant, vel vt ipsi pro officio suo
hospitales sint peregrinantibus, & in pijs quibusque,
qui non habent quod comedant, Christum Dominum, à
quo habent quæcunq; acceperunt, domi suæ superfluis
suis reficiant; vel vt hac cautione temperantiæ non amit-
tant modum, nullumq; dent opprobrio locum: facile si-
quidem, vt inquit D. Hieronymus, contemnitur Cleri-
cus, qui sæpe vocatus ad prandium ire non recusat, pro-
dit enim despicabilem epulandi cupiditatem, & enervat
virilem grauitatem nimia facilitate sua.

36. Publica conuiuia prorsus fugiant, præsertim nup-
tialia, nec his coetibus misceantur, vbi amatoria cantan-
tur, & turpia, ac choreæ ducuntur, aut tripudia fi-
unt.

Concil. Agathens. cap 28. cap. Presbyteri, dist. 34. Concil. Laodicens. cap 54. de consecrat dist. 5. cap. non
oportet.
Causa 24.
quest. 3. cap.
Clericus
cõcil carth
4. cap 70.

37. Maiori cura hæreticorum & schismaticorum cõ-
uiuia & societate euitet, & ad omnia eorum verba aures
suas obturet, nisi ea sint ingenij præditi viuacitate, vt cap-
tiosas eorū rationes valeant intelligere, eaq; instructi eru-
ditione, virtutisq; robore confirmati, vt poteter valeat &
audeant pro defensione veritatis illos instruere, & si opus
est, contradicentes palam redarguere, eorumq; insultus
propulsare; ne alioquin defensionis fidei & veritatis
quic-

quicquam desit, aut diuino honorialiquid detrahatur alijque scandalizentur, si taciturni patiantur eos quacunq; voluerint pro hæresi sua dicere, & consensisse aut conuicti iudicentur, quia depræhensi tacuisse.

38. Sed & illos ceu mortem vitent, quos Propheta potentes vocat ad bibendum vinum, & viros fortes ad miscendam ebrietatem; qui nempe plenis bibunt poculis, aliosq; ad æquales haustus vrgent, & abire cupientes abire non permittunt, quorum Deus venter est, gloria in ignominia, in ebrietatibus, in confusione, finis interitus.

39. Si quando præter expectationem suam ad immodicam potationem, seu quæ altaris ministrum & sobrietatis cultorem non decet, vrgentur; non indecorum putent aut inhonestum sine rubore eam constanter recusare, ac ab eiusmodi rusticis & inciuilibus, rustici & inciuiles hoc nomine haberi. Minus quippe ciuiles essent, magisque agrestes, si temperantiæ modum, quem bruta animalia naturaliter seruant, ipsi rationis lumine instructi, æternisq; præmijs ac pœnis in hoc deuincti, in gratiam bibulorum potatorum non seruarent, malentes perpetuam Dei indignationem incurrere, ac optimæ existimationi seu famæ suæ turpem maculam inurere, ac Ethnicis multis, bestiisque plurimis hac in parte inferiores esse, quàm ad breue momentum temporis, eiusmodi gulæ mancipijs displicere.

grauiter gemam. Etenim, inquit Plutarchus, ob metum ne rusticior videaris; in laterum ac rem te ipsum dare precipiem, id verè rustici est hominis, menteque ac ratione carentis.

40. Vt semper, tum maximè in extraneorum conuiujs, sobriam à sæcularium hominum consuetudine seruent grauitatem, & vitam seriam, minimeque risu, ioco, cantu, alijque leuitatibus, vel plausibus quidquàm in eis plebeum, quidquàm populare, aut cum studio & moribus incõdite multitudinis comune appareat. Sicut. n. ubiq; à reliquo populo vestigium, ita & moribus debet esse distincti & vulgi

Esa. 5.

Philipp. 3.

Plutarchus in libello de bona valetudine huiusmodi inuitatoribus occinenda suadet, quæ Creon in trægædia loquitur:

Mihi amice longè satius esse duxerim, tibi nunc ut hostis reddar, ac gratus parum, quàm ut leuis in te postea

renum dolorem.

* D. Amb. li. 1. epistolaru epist. 6. Conc. Cartha 4. ca. 62. De cons. dist. 5. c. Nul. Syn. Diæces. sub Adol. 3. feria 3. post. S. Mathie Anno 1550. habi.

consuetudines, lataq; viæ orbitas, per semitas dignitatis & sanctitatis suæ declinare.

Ecl. 32.

41. Si ex Clero nullus ipsis honoratior fuerit inuitatus; ad se pertinere sciant, reliquos inuitatos, tanquam sal terræ, sua præsentia condire, & à noxijs continere atq; ad salutaria dirigere. Quare si quis sermo bonus qui alios ædificare possit à quoquam fuerit prolatus, hunc promoveant & minimè interrompi sinant. Quin verò ipsi tanquam maiores natu, quos decet primum verbum, semper primi aliquid in gratia sale conditum proferant, vnde piè colloquendi deus occasio, qua non minus anima quàm corpus reficiatur, & recreetur, atq; inutilia, vana, ociosa, & noxia excludantur.

*Ambros. lib
1. officiorum
cap. 20.*

42. Si conuiuium in longum tempus protrahatur, ipsorum erit sua autoritate hunc excessum moderari, & si in hoc nequicquam laborauerint, aliàs eò nunquam redire. Præstat enim vt domi suæ semel venire reculent; quàm alienæ redeundi domum facultatem frequenter rogēt; ne ex aliena insolētia, condēnetur eorū præsentia.

*Iuc. 14.
D. Gregor. li.
2. epistolary
indict. 10. e
pistola 37.*

43. Si ipsi met aliquando conuiuium facere voluerint, hoc faciant, non vt rursus inuitentur, non ad ostentationem, & vanam gloriam, neque ad explendam voluptatem; sed vel ineunde, vel excitandæ, aut fouendæ benevolentia, & charitatis causa; & talia sint, vt non solum aliquem aliqua ex parte non offendant; sed formam exhibeant & exemplum, quibus excessus & abusus ceterorum tollantur & condemnentur. Nempe vt ita recreetur infirmitas corporis, vt nullus detur locus voluptati, nullus absens mordeatur, nullus ex irrisione, vel despectione repræhendatur, nullæ inanes secularium negotiorum fabulæ aut nugæ proferantur: sed sermo omnistalis sit, qui ministros Christi deceat, quorum verba, quouis tempore & quouis loco, debent esse eruclationes abundantia Spiritus sancti. Proinde, aut cū *D. August.* omnē conuiuā, superfluas & noxias fabulas narrantē, ab eiusmodi abstinere debere

*Posidini in
vita D. August.
cap. 12.*

debere admoneant, aut saltem eiusmodi sermones, prorumpendo in serium quid, incidant, & pari religione curent, eos procul esse ab aure, quemadmodum procul ab ore.

44. Ad cuius rei memoriam, & conuiuiarum instructionem atque cautelam, in conuiuiarum conspectu, descriptos habeant insignes atq; celebres hosce Diui Augustini versiculos.

*Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi.*

45. Hæc ut facillè obseruentur, & otiosæ fabulæ ab eorū mensis prorsus excludantur, in initio saltem mensæ aliqua lectio instituat, quæ religiosæ confirmacionis occasionem præbeat & materiam.

*Dist. 44. ca.
Pro reuerentia.
Conc. 3. Tol.
lit. c. 7.*

46. Quicquid facere aliquo modo posset ad inducendam aut procurandam ebrietatem (ne ipsi si hoc negligant, censeantur ebrietatis fuisse authores) non minus quàm ipsa ebrietas & gehenna, quam secum trahit, ab ipsorum mensa & habitatione excludatur. Eodem enim præcepto, quo prohibetur ebrietas, prohibetur & quæuis ebrietatis occasiones.

*Luca 21. de
conf. dist. 5.
cap. Nullus
Presbyterorum
Concil. Mogunt. ca. 46.
concil. pro-*

vinc. sub D. Hermanno 5. parte 2. capi. 24. Synod. vernalis Anno 1550. sub Adolpho 3. pagina 467. d.

47. Quare nec sciphos, crateres, cyathos, siue quæcunq; alia poculorū genera mittant in orbē, à singulis epotanda, nec paribus seu æqualibus potitent haustibus, alio modo frequentius, quàm sanctitatem & sobrietatem eorum decet propinando vel inuitando quæquam inebrient, aut diligentes in vino prouocent; neque iusto diutius mensæ assidendo, vinum luxuriosè & prodigè effundant, pretiosum tempus inutiliter terant, seipsos & conuiuas suos, multorum aliorum scandalo impiè perdant, atque peccatorum suorum meritis vini sterilitatem in populum inducant. At si vnquam aliàs, vel tum maxime & vinum sibi temperent, & se vino, quando & blanda confabulatione, & secura animorum relaxatione so-

*Concil. Lateranens. sub
Innocent. 3.
ca. 15. De vitia honest.
clericorum
c. Acrapula
statut. Sifrid. c. 1. pa.
35. c. vide Ioannem Mo-
lunum de Ca-
non. li. 2. c. 18.
Eccl. 31.*

brietati ac temperantiæ, maius solet esse periculum, & sub honesto velamine tractandi amicos, peccati occasio licentius irrepere, ac suavius causæ suæ patronos decipere.

48. Si quis conuiuas suos abiturientes inuitos retinuerit, & obseratis ostijs exitum negauerit; is nouerit se hac constitutione nostra, quotiescunque id fecerit à participatione quorumlibet prouentuum Ecclesiasticorum per mensem esse suspensum, eosque fabricæ Ecclesiæ suæ donatos.

49. Ante vesperarum horam semper conuiuia sua absoluant, & tractandorum amicorum causa, nunquã diuinum officium negligant. Qua in re quid possint, si velint, primo residentiæ suæ tempore ostenderunt.

50. Diebus ieiuniorum à conuiuijs abstineant, & Ecclesiastica ieiunia, ad ædificationem aliorum religiosissimè obseruent.

51. *a* Vesperi nūquam foris cœnent, multo minus noctu foris dormiant, sed si quæ necessitas, vel causa ingens eos sub vesperum domo exire coegerit, non diutius illa eos detineat, quàm ut antè horam octauam domum redierint.

52. *b* Si ob necessariam causam nocte domo egredi cogantur, etiam tum, quando fortè se à nemine conspici arbitrantur, maximam honestatis & decoris habeant rationem, & nunquam in tenebris sint sine lumine; in ipsis quoque tenebris, modestia & grauitate sic luceant, ut eorum qui in tenebris sunt, lumen sint.

53. *c* Tabernas nō adeant nisi sola itineris causa; comotationes quoque pomeridianas, vel domi suæ, vel apud alios, & consortium quorumuis intemperantium & malè moratorum studiosè declinent. Vfus enim & cōsuetudo cum talibus facilè inflectit naturam, & ut bonos mores corrumpunt colloquia praua, ita & reliqua conuersatio.

a Concil. pro
uinc. sub D.
Conrado Ar
chiepiscopo
ca. 7. pa. 12. b.
b Statut. D.
Sisfridi cap. 1.
pag. 35. d. sta
tur. D. VVil
helmi cap. 1.
§. 25. pag. 151.
c Conc. Lao
dicens. cano.
24. dist. 44.
ca. Non oportet
statut. D.
VWilhelmi
ca. 1 §. 26. pa.
151.
Concil. pro
uinc. sub Her
man. 5. parte
2 ca. 25. stat.
D. Friderici
ca. 1 pa. 35. b.
36. a. b.

54. In omni conuersatione sua, verecundiam & honestatem custodiant, qua nec familiariter nimis cum alijs agant, nec verbis suis, inhonesta, ridicula, amara, aut mordaces sales admisceant, aut verba sacrae scripturae irreuerenter vsurpent.

Stat. D. Siffi
di. c. 1 pa 36.
b. D. Bernar-
dus lib. 2. de
consider paulo
ante sine.

55. Honore semper inuicem praueñiant; nihil per contentionem, nihil per inanem gloriam agant, sed in humilitate sibi inuicem arbitrentur superiores.

Rom. 12.
Philip. 3.

56. Nihil appareat in moribus imitatum, nihil saeculare, nihil nouum, nihil aulicum, aut quod aliquo modo alicuius oculos offendere possit; sed totus exterior homo in omnibus motibus suis, Ecclesiasticum hominem praeseferat, animumque solida virtute pius, & Christiana sapientia maturum, quae a contemptu & odio vanitatis mundi huius sumit initium.

57. Aleis, taxillis, tabellis, & pagellis pictis, vel alio simili ludi genere, multo minus gladijs, hastis, sclopis, aut bombardis, nec ludant ipsi, nec ludentibus spectatores assistent.

Statut. D. Siffi
fridica. 1 pa.
35. d. Iusti in
austhen de di
uinis episco-
pis, §. vt au-

tem omnes, vers Interdicimus. col. 8. Statut. D. VV. alrami, ca. 4. pa. 111. d. Stat. D. VV. ilb. cap. 1. §. 8. pa. 150. d. cap. 5. pag. 157. Item cap. 9 pag. 160. Concil. prouinc. sub Herman. 5. part. 2. ca. 24. Extra tit. Ne Clerici vel Monachi, cap. 1. tit. de vita & honestate Clericorum capit. Clerici officia.

58. Canes, accipitres, aliaue venatica animalia non auentant, nec ullum aucupium, aut venationis genus exerceant, sumptus autem quos hic facerent, eadem animi promptitudine alendis & sustentandis pauperibus studiis impendant, qui magno ipsorum merito, totiusque Reipublicae Christianae commodo, aliquando venatores & piscatores hominum fiant.

Diff. 34. cap.
1. & 2. Diff.
87. ca. Esaur.
Concil. Agathen.
c. 35.
Extra tit.
ne clerici
vel monachi
capit. 1.
venatore.

tit. De clerico

59. A studio rerum bellicarum prorsus sint alieni. nemo enim militans Deo implicare se debet negotijs saecularibus, minimè autem saeculari militiae & bellis propria manu.

D. Ambros.
li. 1. officiorum
c. 35. 2. Tit.
morb. 2.

D. Thom. 2. 2. quæst. 40. art. 2. Diff. 30. ca. Minor minus doctam, & ibidē ca. Clericum qui e. de his pro quibus capit. de his Clericis, qui in oblatione. causa 23. quæst. 8 cap. Clerici, & cap. Quicumq; ex Clero. Concil. Chalcedo. can. 7. qui habetur causa 20. quæst. 3. ca. Eos qui semel. De clerico percussore, ca. Presentium. De homicid. volunt. cap. Petitione tua. Concil. Magunt. cano. 16. 17. Concil. Triburiens. c. 27. 1. Cor. 11. Distinct. 30. cap. Si quis viduam.

manu gerendis. Quæ etiam si iustissima sint, perpetua tamen irregularitatis nota, viros bellatores à sacris mysterijs excludunt, quod iam idonei non sint qui alios mutilauerunt, deformauerunt aut occiderunt, vt suo in altari ministerio (quo omnes Clericorum ordines destinantur) sacratissimam Domini mortem repræsentent, qui sapientia, mansuetudine, & patientia admirabili, non occidendo, sed moriendo, & mortem vincere, & inimicos ac interemptores suos sibi subiugare voluit. Hoc enim cum suo ministerio viri Ecclesiastici quotidie agere teneantur; prorsus non competit, vt ipsi propria manu bella gerant, vel alios occidant, mutilent, & deforment, aut in hoc causam quam vocant propinquã dent: magis autem parati esse debent, vt imitetur opere quod gerunt ministerio, proprium sanguinẽ pro Christo fundere, & non vim inferendo, sed patiẽdo potius, Christi Ecclesiam per Christum cum SS. Apostolis Apostolicisque viris, ædificare, defendere, & instaurare.

Statut. D. Si frid. ca. 1. pa. 35. d. statut. D. Vilhel. cap. 1. §. 7. pa. 150. d. Adol. 3. in formula inquisitionis Cathedral. Ecclesiarum §. 81. pag. 483. b. psal. 19. vers. 8.

60. Nec gladium nec pugionem vel alia arma ferant, nisi longius iter ingressuri, idque magis tegendi se, quam inimicis status Ecclesiastici ignoti sint: quàm defendendi causa. Nullum enim tutius & firmitus debet eis esse defensionis præsidium, quàm oratio & firma spes in Deum omnipotentem, vt cum sancto Rege confidenter dicere possint: Hi in curribus, hi in equis, Nos autem in nomine Domini inuocabimus.

61. Non sectentur turpe lucrum, nec querendi studio afficiantur. Nam sicuti ex D. Hieronymi sententia ignominia omnium Sacerdotum est proprijs studere diuitijs: Ita & Canonorum, omniumque Clericorum: Nihil siquidem tam contrarium est internæ animi fortitudini

dini & Clericali professioni, quàm lucro vinci.

Ne Clerici vel Monachi. Hieroni epistola ad Nepotian. D. Prosper de vita contemp-
 62. Quare nec per se, nec per alios negotiationē, mercaturam aut commercia faciant, nec vinum aut aliud quippiam vilius emant vt carius vendant, neque his quibus vina crescunt pecuniam dent mutuam aut vtendā, vt pro hac vinum quod vendant, recipiant: minimè vt rō ingrauescentis * annonæ tempore, pereuntib. fame pauperibus, ad extremum frumentum reseruent, aut tūc carissimè vendant. Est enim peccatum hoc vt grauissimum, ita à vitæ statu alienissimum. Nam cū peccata populi comedant, & communibus Ecclesiæ stipendijs viuant, populum ipsum comedunt, & in viscera pauperum duri insidiantur, si damno publico frumentarij pretij captatores existant. Ab alijs quoque quibuscunq; sordidis & inhonestis officijs abstinere, qualia aliquot recensentur cap. 13. stat. D. VVilhelm. pag. 72. & cap. 32. parte 2. Concilij prouincialis sub Hermanno quinto habiti.

uinc sub D. Conrado Archiepiscopo cap. 2. pag. 10. c. statut. D. VVilhelm. Anno 1321 postrid. D. Remig. edit. cap. 1. pag. 86 c. cap. Diocesanus in Clement de vita & honest. Cleri. Concil. prouinc. sub Herm. 5 parte 2. capit. 29. & 31. D. Hieron in epistola ad Nepotian. & c. * Prouerb. 11. infra tit. de Pasto- rib. § 83.

63. Si qui vinum, quod eis ex fructibus beneficiorum suorum, vel aliunde præter negotiationem accreuit, vendere voluerint, id eis sine fraude & dolo vendere permitimus, seruata præscriptione D. VValrami, qui cap. 3. statutorum suorum exponens statut. D. Henrici prædecessoris sui, tam pro religiosis quàm alijs Clericis super hac re æditum, vetuit in huiusmodi Praconis proclamationem, & nec in domo, nec intra immunitatem cœnobij aut Collegij venditionis gratia admittendas computationes, neque quemadmodum in Oenopolijs fieri solet, mox ex poculo vendentis, id quod promptum fuit, ipso in loco epotandum: ideoq; nec pocula ementibus in hūc vsu commodanda. Si quis contra hæc facere præsump-

ff

ferit,

Extra tit.
 lib. 2. cap. 15.
 Vide D. Gregor. Homil. 17 in Euangelia, vbi exponit illud
 Threnorum:
 Quomodo obscuratum est aurum.
 statut. D. Sifrid. ca. 1. pa. 35 b. D. Ambros. li 1 officiorum cap. 36. 39 lib. 3. offic. cap. 6.
 D. Chrysostr. in 1. Corinth. hom 39.
 D. August. lib. 13. de Trinit. cap. 3.

Concil prouinc sub D. Conrado Archiepiscopo cap. 2. pag. 10. c. statut. D. VVilhelm. Anno 1321 postrid. D. Remig. edit. cap. 1. pag. 86 c. cap. Diocesanus in Clement de vita & honest. Cleri. Concil. prouinc. sub Herm. 5 parte 2. capit. 29. & 31. D. Hieron in epistola ad Nepotian. & c. * Prouerb. 11. infra tit. de Pasto- rib. § 83.
 Pag. 110. c. cap. 1. statut. D. Henrici Anno 1321 postrid. D. Remigij edit. pag. 86. d. statut. D. VVilhelm. cap. 1. § 27. pag. 151. d. Statut. D. VValrami cap. 30. pag. 142. c. d. 143. a. b. c. & c.

Statut. D.

Vilhelmi

Anno 1352.

edit. cap 7.

pa 158 c. d.

159. a. b.

a Concil. Car-

thag. 3. can.

15. Can Apo-

stolorū ca. 7

Chalced. cap.

3. Dist. 86.

c. peruenit.

dist. 88. ca. 1.

2. caus. 21.

quæst. 3. cap.

1. 2. 3 Extra-

tit. Ne Cle-

rici vel Mo-

nachi D.

Cyprian. epi-

stala 9. lib 1.

D. Hieron.

epist. ad Ne-

potian.

h. Extra tit.

Ne Clerici

vel Mona-

chi, & tit.

De postulan-

do. Item tit.

De testamē-

tis ca. Cum

esses.

e Stat. D. En-

gilb ca. 10 pa

23. c. D. Adol-

phus 3. in mā-

dato quod in-

cipit. Quan-

quam diui-

nis legi-

bus. datum

in arce Bru-

lensi ipso die

S. Michaelis

Anno 1550. publicatum in synodo eiusdem anni feria 5. post festum S. Remigij. pag. 512. b. c. & 513. b.

De foro competent. cap 1 & 2. & cap. significasti causa 11 quæst. 1. c. Inolita & cap. Placuit & c. Con-

Agathens. ca. 7. Concil. Matifcon 1. ca. 5. Concil. Rom. sub Syluest. ca. 10. act. 2. Magunti c. 24

ferit, cuiuscunque fuerit ordinis aut sexus, omne emolumentum quod ex huiusmodi venditione acquiserat, secundum eiusdem D. VValrami & D. VVilhelmi Constitutiones, in poenam peccati, Sigillifero maiori tradere cogatur, ac alijs nihilominus poenis à suo Decano, vel alio quocunque Superiore, si id faciendum iudicauerit, puniatur.

64. *a* Non conducant alienos agros, nec eos quaestus causa colendos accipiāt, neue cuiusvis personę, domus, aut familię secularis, patrociniū, tutelam, curam aut administrationem suscipiant, nisi dumtaxat pietatis causa. Quomodo enim, inquit D. Hieronymus, Procuratores & Dispensatores domorum alienarum atque villarum esse poterunt Clerici, qui proprias iubentur continere facultates.

65. *b* Negotijs quoq; forensibus sese non addicant, nec officium Notarij vel Tabellionis exerceant, nisi in casibus à iure permissis.

66. *c* Cū iure antiquorum Conciliorum, sacris Canonibus sæpius innouato constitutum sit, ne Clerici iudicibus laicis se sistant, aut alterius iudicis quàm Ecclesiastici (idque sui Ordinarij accedente consensu) iurisdictionem prorogent, sub poena excommunicationis latę sententię (à qua nemo præterquam ipse Ordinarius absoluerè possit) interdiciamus omnibus in sacro Ordine constitutis, ne vnquam fideiubeant, aut aliās se obligent, aut contrahant cum renunciatione priuilegij Clericalis. Et si secus fecerint, fideiussiones, & inde sequuta nullius sint momenti; sed neq; se mutuo conueniant coram laicis iudicibus actione personali, sub eadem poena excommunicationis latę sententię contra actorem, quam ipse reus loco suę exceptionis ante litis contestationem allegare possit & debeat.

67. Lai-

Anno 1550. publicatum in synodo eiusdem anni feria 5. post festum S. Remigij. pag. 512. b. c. & 513. b. De foro competent. cap 1 & 2. & cap. significasti causa 11 quæst. 1. c. Inolita & cap. Placuit & c. Con- Agathens. ca. 7. Concil. Matifcon 1. ca. 5. Concil. Rom. sub Syluest. ca. 10. act. 2. Magunti c. 24

67. Laici quoq; qui ad Iudicium seculare Clericum pertraxerint, ex Decreto D. Engilberti & D. Henrici, caufaciant, & excommunicationis sententię subiaceant.

Statut. D. Engilb cap. 9. pag. 23. c. 11. ibidem d. c. cat. D. Adolp. 3. in mandato proximi c. 11. a. 0.

68. Non mancipent se famulatu seruili Dominorū aut Dominarum, nec in famulatu Ecclesiasticarum personarum, quantum illi dignitate fulgeant, vilia obeant officia, aut opera faciant, quæ clericali decoro non conueniunt.

Concil. prouinc. sub Herman 5. parte 2. cap. 27. D. Hierony. in epistola ad Nepotian. Distinct. 86. ca. Clericus solus sequent. Conc. Cabilonen. c. 3.

69. Cum fœminis, maximè adolescentioribus, etiam si magnam sanctitatis habuerint existimationem, nullam habeant familiaritatem. De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri, facileq; fit vt casta & sancta colloquia malam suspensionem generent, quæ ytrinque sanctitatis existimationi impurum quid affingat; hoc ne fingatur, deuitent.

70. Nullam habeant domi suæ commorantem fœminam, nisi quam Canones admittunt, de qua videlicet mala haberi non possit suspicio, vel vllum oriri scandalum, à quo tutiores erunt, si more aliarum gentium, olim, & à quibusdam etiamnum hic obseruato, ad officia culinæ, loco ancillæ famulum coquum habeant. Dabit Deus, hoc religiosè volentibus, & studiosè conantibus, vt virum aut adolescentem probum inueniant, qui ad hæc culinæ, & ad alia multa officia, ac ministeria, ad quæ ancilla ascendere non potest, non solum minus industrius, fidelis, & vtilis non sit, sed eam omnibus modis sustentet, minoriq; sumptu, honore verò maiore, quàm ancilla seruiat. Quis enim viro, in minimis istis, minus quàm mulieri tribuat? Qui siue huic nationi, adeoq; huic Diocesi & ciuitati detraxerit, quod alibi passim magna cum nominis, & famæ existimatione, ab omnibus viris Ecclesiasticis frequentatur?

Author tractatus de singularitate Clericorum, qui est in operibus D. Cypriani. Statut. D. Sifri. cap. 1. pag. 35. d. statut. D. Wilhel. c. 1. § 2. pag. 150. Concil. prouinc. sub Herm. 5. parte 2. cap. 28. Dist. 81. cap. oportet sequent. Concil. Nicen. 1. c. 3. Concil. Elibertin. ca. 27. Concil. Arelaten. 2.

F f 2

71. Scor-

c. 3. & 4. Concil. Carth. 1. c. 3. & 4. Concil. Carth. 3. c. 17. Concil. Carthag. 4. c. 46. Concil. Turon. 2. c. 7. Concil. Mogunt. c. 47. Concil. Bracar. 3. c. 4. & cat. Conc. Tolera. 2. c. 2.

71. Scortatores pœnis à sacris Canonibus vel Cœcilij
& statutis Ecclesię Colonienſis impositis puniantur.

Conrado Archiepiscopo cap. 1 pag. 9. vult vt inirent carcerem Canonice discipline. ſimi iter Concil. prouinciale ſub Conrado Cardinali, capite 2 pagina 2 præcipit vt in clauſtris ſuis 40 diebus in cibo quadrageſimali ieiunent Concilium verò Prouinciale ſub Cardinale Domino Nicolao Cuſano §. 12 pag. 248 & 249 trium menſium ſpatio eos à perceptione fructuum beneficiorum ſuorum ſuſpēdit.

72. Si quis Canonicus vel quilibet alius Clericus beneficiatus vel in ſacris Ordinibus conſtitutus ſuſpectus & infamatus de incontinētia mulierem, vel domi ſuę, vel alibi tenuerit, quam à Superiore ſuo monitus nō dimiſerit, perinde ac publicus & notorius concubinarius cenſeatur, & ceu per rei euidentiam, ſiue per ſententiã & confeſſionem in iudicio factam conuictus, eo ipſo quo illam à ſe ablegare detrectauerit, ab officio & beneficio per ſtatuta Eccleſię Colonienſis ſuſpenſus, b & ad ſuſceptionem noui tituli, quorumcunque beneficiorū aut officiorum, honoris ſeu dignitatis Eccleſiaſticorum inhabilis intelligatur; donec poſt manifeſtam vitę emēdationem eorum Superioribus cum eis ex cauſa viſum fuerit diſpenſandum. Fructus verò ſuſpenſi beneficij, ſeu beneficiorum, vſibus Eccleſię, vnde promanauerant, ſunt attributi, vel Eccleſiarum ſi in diuerſis Eccleſijs beneficia habuerint.

444 b c & in inſiſtutionibus quę in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſijs inquiri debent. §. 83. 84 pag. 483. b diſt. Si. cap. ſi qui ſunt. Concil. prouinc. ſub Cardinali Cuſano habitum, loco notato & Concil. Prouinc. ſub D. Henr. Anno 310 habit. ca. 14 pa. 81 c. & cap. 15. ibidem.

73. Ablegata autem vel dimiſſa nō cenſeatur mulier, niſi tam procul extra viciniam commigrauerit, vt nec commerciij poſſit dari occaſio, nec ſuſpicioni eſſe locus. Hoc ſi admonita intra nouem dies non fecerit, per Collegiatarum eccleſiarum aut Chriſtianitatum, ipſorum locorum Decanos, vigore ſtatutorum D. D. Sifridi, Friderici, & Adolphi excommunicetur, & excommunicata publicè nuntiatur; & nihilominus ex Conſtitutione Concilij Prouincialis ſub D. Conrado Archiepiſcopo Colonienſi commendetur Paſtori ſuo, vel alioquin viro

Synod. Dięceſana ſub Adolpho 3. Anno 1548. menſe Octo. habita pag. 417 b c Concil. prouinc. ſub D. Conrad. Archiepiſcopo cap. 1. pag. 10. ſta

viro boni consilij, qui eius inspectionem & curam habeat, eiq; delicti sui magnitudinem exponat, & salutarem poenitentiae medicinam, atque condignam satisfactione praescribat.

74. Ad haec, quoniam qui secundum carnem viuunt, poenarum huiusmodi Ecclesiasticarum magnitudinem non satis aestimare solent: Hortamur Magistratum saecularem, vt pro zelo & charitate sua, qua Christi Ecclesiam ab omni scandalo cupit esse liberam, animi sui pietatem & deuotionem maiorum suorum exemplo, hic exerceat, & pro discretione ac prudentia sua in huiusmodi mulieres animaduertat; siue pro qualitate personae exigendo mulctam, quae in singulos inobedientiae dies augeatur, siue qualibet alia ratione (minimo tamen, quantum fieri poterit, negotio & offendiculo) mentis hanc insaniam coercendo. Quod si mulcta constituta fuerit, ea, aut magna eius pars, illius parochiae pauperibus doneatur, vbi sacrilegium huiusmodi perpetratum fuerit, aut impura haec scorta delitescunt; quo ad obseruanda, prodeunda, & accusanda huiusmodi scelera, magis vigilant, magisque incitentur.

75. Si quis verò Canonicoꝝ aut Clericoꝝ diuinae legis, & Ecclesiasticarum Constitutionum contemptor, officijs, a quibus ob praesentem causam, vt praescriptum est, suspensus erat, sese ingerere praesumpserit; hunc eo ipso, irregularitatis poenam, a qua non nisi a Romano Pontifice absolui queat, incurrisse pronunciamus; & si libi dinis furijs correptus, instar equi & muli, per mensem in huiusmodi suspensione insorduerit, extunc sine alia declaratione ex sententia statutorum D. Sifridi & Friderici, excommunicationis sententiam incidisse definimus, volumusq; cum prouinciali Concilio Anno 1310. sub D. Herico habito, cap. 9. pag. 80. b. vt eorum sacrificia ab omnibus vitentur: Et si Capellani, aut socij muneris alicuius erant, diutius in officio suo non sustineantur.

76. Qui-

Stat. D. Sifridi cap. 2. pag. 36. c. Statut. D. Freder. c. 8 pag. 191. c. Concil. prou. sub Conrado cap. 1. pag. 9. d. 10. a. * Statut. D. Sifridi cap. 2. pag. 36. d. Concil. Hispanen. 1 cap. 3.

Statut. D. Sifridi cap. 1. p. 35. c. Decernunt talem beneficio Ecclesiastico spoliandum, & demum perpetuo deponendum. Statut. D. Sifridi cap. 1. p. 35. c. d. Statut. D. Freder. cap. 8. pag. 191. c. d. Dist. 81. cap. si quis piam c. 3. Romanen. & Nicon. di sub Nico-lao 1.

Cap. 2 pag. 2.
 3. cap. 6.
 pag. 4.

76. Quicumq; autem in prædicta excommunicatione per mensem perseuerauerit, quiue tanquam canis ad vomitum reuersus ad intermissum aliquamdiu concubinatum redierit, is partim hac Constitutione nostra, partim definitione Concilij Prouincialis sub Conrado Cardinali Portuensi habiti, nulla alia requisita sententia, officijs & beneficijs omnibus Ecclesiasticis priuatus sit, & ad ea, vel quæcunq; alia officia vel beneficia sit inhabilis. Beneficiaq; vel officia sic vacantia, ab eis, penes quos erit eorum collatio, idoneis personis, intra sex septimanas conferantur; alioquin collationis ius (pro illa duntaxat vice) ad proximum superiorem deoluatur. Quod si nec hic, nec alius eo superior intra mensis spatium suo functus fuerit officio, nec Ordinarius, quando ad eum ordo deuolutus fuerit, ius suum vsurpauerit. quod (nisi expressis iam terminis contineatur) sexto ad summum mense factum oportuisset. Liceat vniciq; beneficia huiusmodi, per narrationem huius Decreti, à Romano Pontifice impetrare. Eadem ex Decreto D. Sifridi in alijs excessibus obseruentur, quando cunq; aliquis sententias excommunicationis seu suspensionis obdurato animo per annum sustinuerit.

Cap. 1. pag.
 36. 4.

Concil. Tole.
 9. c. 10. seueri-
 us animad-
 uerit. Distin-
 ctio. 82. cap.
 Proposui-
 sti.

De filijs Pres-
 byterorum
 per totum.

77. Si qui filij ex Clericis illegitimè nati fuerint, eis non liceat, etiam si super irregularitate dispensationem obtinuerint, in Ecclesijs vbi eorum Patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent aut habuerunt, quodcunq; etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dictis Ecclesijs quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt habere. Quod si in præsentia pater & filius in eadem Ecclesia Beneficia obtinere reperiantur; volumus vt filius suum Beneficium resignet, aut cum alio permutet extra Ecclesiam; aliàs ipso iure, eo priuatus existat, & super ijs quæcunq; dispensatio surreptitia censetur. Ad hæc reciproca resignationes, si quæ post hæc à parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, vt alter al

terius beneficium consequatur: in fraudem huius decreti & Canoniarum sanctionum factæ omninò censeantur, nec collationes secutæ vigore huiusmodi resignationum seu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filijs suffragentur.

78. Obseruari præterea volumus, Constitutiones DD. Conradi, Sifridi, & Theodorici, quibus sub graui districtione, atq; Canonica pœna beneficiatos prohiberi voluerunt, vt, ne de patrimonio Christi, seu præbendarum, beneficiorum aut officiorum suorum fructibus, filios vel filias, aut concubinas dotent aut ditent, talium nuptijs aut exequijs intersint, ijsq; pompâ aut solemnitate aliquâ adhibeât. In quam rem a Archidiaconi, Decani & b Fiscalles diligenter aduigilent, & districtè contra huius Decreti violatores procedâr, eosq; cogant vt iuxta præscriptionē Concilij prouincialis, sub D. Conrado Archiepisc. Coloniensi habiti, Ecclesiæ satisfaciant, cuius bona prædictis vel alijs modis impiè dilargiti sunt, vel aliter in concupiscentijs & scortationibus suis luxuriosè consûperunt.

79. Si qui ex his testandi gratia abutentes, fructus Ecclesiasticorû beneficiorû, quos ante mortē perceperant, aut annos gratiæ quos vocant, aut aliquid aliud q̄ post mortē ab Ecclesiâ se accepturos sperabât, spurijs vel concubinis legauerint, ij ex definitione capituli s. Conc. Prouinc. sub D. Cōrado Cardin. Portuēsi, & capituli s. Cōc. Prouinc. Anno 1310. sub D. Henrico Archiepisc. Coloniensi habiti, excōmunicati habeântur, & Ecclesiastica careant sepultura, atq; legatum Ecclesiæ cedat, à qua processerat.

80. Qui verò testamentum huiusmodi manutenere voluerint (caput s. Concilij prouincialis sub D. Conrado Cardinali Portuensi habiti citamus & innouamus) & per quorum manus spurijs vel concubinis fructus præbendę beneficij aut officij fuerint administrati; ipso facto excōmunicationis vinculo se innodatos esse cognoscant, & Ecclesiam

Cōc. Prouin.
sub D. Conrado
do Archiep.
c. 1. pag 10 b
statut. D. Sifridi ca. 2. pa.
36. c. d. Conc.
prouinc. sub
D. Theodoro
Anno 1423.
habit. c. 3. pa.
232 b.
a Cap. 2. et 3.
Conc. prouin.
sub D. Cōrado
Card. Port.
s. b Synod.
Dioces. anno
1549. 2. Octo.
pag 10. a
Conc. prouin.
sub D. Conrado
Card. Port.
c. 5. p. 3.
Conc. prouin.
sub D. Henrico
anno
1310 cap 15.
pag 81. c.

Ecclesiam quamdiu hoc egerint sibi esse interdictam. Quod ne quemquam executorum testamenti alicuius Ecclesiastici viri latere possit, iniungimus Sigillifero & alijs, si qui præter illum fuerint constituti, aut erunt constituendi, testamentorum inspectores; vt cum sibi in districtu suo, testamenti & inuentarij alicuius Clerici exhibebuntur exempla, executores huiusce Constitutionis admoneant, maximè si quando aliqua suspicio aut verisimilis ratio, transgressionis indicium aut argumentum præ se ferat.

*Concil. pron.
sub D. Nicolo de Cusa
Card. §. 12. p.
249.*

81. Si hæc, quæ pro extirpatione sceleratissimi scortationis peccati, à nobis decreta sunt, illi ad quos eorum pertinebat executio non fuerint executi; eorum Superiores, tam in illos tanquam sceleris participes, & Canoniarum sanctionum disciplinæq; Ecclesiasticæ violatores, quàm in scortatores ipsos digna punitione animaduertant.

*De testame.
& ultimis
voluntat. ca.
9 & 12. can.
sa 12. quest. 3.
cap. 2. statut.
D. Frider. ca.
30 §. 2. pag.
202 c.
De testame.
cap. Cùm in
officijs & c.
Relatum est
auribus.*

82. Ne porrò Canonum vel statutorum aut iuris communis ignorantia aliqui Canonici vel Clerici, in testamento, vel supremæ voluntatis aut codicilli, seu ordinationis quorumcunque legatorum expressione verbis vel scriptis grauiter delinquant: admonitos volumus esse singulos; quamuis de his quæ hæreditate vel artificio aut doctrina, siue dono, non habitu respectu ad Ecclesiam obuenerunt, liberam ex iure communi & statutis Ecclesie Coloniensis, habeant dispositionem, & non improbandæ consuetudinis sit, vt de mobilibus, quæ per Ecclesiam acquisita sunt, pauperibus & religiosis locis, & illis qui viuenti seruierunt, siue sint consanguinei, siue alij, aliqua iuxta seruitij meritum conferantur; non licere tamen vt fratres, cognatos, aut alios, quocunq; titulo ijs deuincti fuerint, rebus Ecclesiasticis ditent, vel testandi gratia, quæ eis in ædificationem & dispensationem, non in destructionem & dissipationem data est, quomodocumque aliter abutantur.

83. Quod

83. Quod si Ecclesiarum quarundam ministris à Sede Romana indultum sit, vt de acquisitis etiam per Ecclesiã liberè disponere possint: scire illi debent huiusmodi indulto ita permitti sibi, vt ad quas causas pias, iuxta suã cõscientiam legare pium duxerint, legare valeant; vt tamen eadem libertate de bonis Ecclesiæ, in quosuis vsus aut quosuis fines perinde ac de bonis patrimonij sui (in quo multi errant) disponere non possint.

84. Quæ vt obseruètur, despiciet Sigillifer, quemadmodum ei capite decimo partis 13. Concilij Prouincialis sub Hermanno s. habiti, iniunctum est, aliq; testamentorum inspectores, prout eis hoc nostro Decreto iniungimus: vt si quid in quempiam stultum aut iure prohibitum vsus temerè relictum sit, in pium conuertatur.

85. Cùm in officijs charitatis, & piæ remunerationis ijs primo loco beneficium deceat impendere, in quorum gratiam beneficium agnoscitur datum & acceptum esse; monemus & hortamur Canonicos & omnes benefi-
 ciatos, maximeq; eos qui Præbendas aut Beneficia, quæ vocant Vniuersitatis, aut simili onere affecta, vel pastoratus habuerunt, vt de ijs quæ ex recta rerum suarum dispensatione supererunt, supremæ voluntatis eulogio, piè ac religiosè ad instituenda, fouenda atq; augenda, Clericorum seu studiosorum seminaria disponant. Hac enim ratione dum foundationibus suis præclaræ expectationis bonæq; indolis ingenia in Vniuersitatibus fouere non desinunt, vt columnas in domo Domini ædificent, & Prophetas seu Pastores & Doctores in perpetua tempora, ad ædificationem Ecclesiæ inseruituros subministrent, & de Ecclesia optimè merebuntur, & Dei benedictionem in se ac vniuersum populum multiplicabunt.

86. Vt non tantum Canonicorum aut Clericorum, sed omnium fidelium vota in hoc opus promptius, liberalius, & deuotius concurrant, supplicandum duximus Romano Pontifici, vt, singulis vtriusque sexus Christi

Gg

fidelibus

Statut. D.
 VVichbol. e.
 §. excommu-
 nicat eos, quib
 bonamobi-
 lia Ecclesiã-
 rum consan-
 guineis conse-
 runt sine con-
 sensu.
 Cap. Cùm
 in officijs
 tit. De testa-
 mentis.

fidelibus per vniuersas Legationis nostræ Prouincias dispersis, tot annos de iniunctis eis pœnitentijs misericorditer in Domino relaxet, quot substantiæ suæ aut facultatum suarum vncias, pia intentione huc contulerint.

87. Cùm ad instaurandam Vniuersitatem Coloniensem, diuersi Pontifices Romani, pro Apostolica sollicitudine, & singulari affectu, desiderio ac charitate, quæ tenebantur ad Christianam Rempub. multitudine doctorum virorum iuuandam, & hæreses vndiq; præsertim finitimis hisce locis vigentes extirpandas, diuersis temporibus, diuersas dederint facultates, per quas in singulis Collegiatis Ecclesijs Ciuitatis Colonienfis certæ præbendæ cū onere legendi in aliqua facultate idoneis personis conferri possint, cū expressa declaratione, vt in legendo cessantes, huiusmodi Canonicatibus & Præbendis præuarentur, ac fructus nullo modo suos facerent: Volumus vt quicumque Præbendas taliter affectas obtinentes, hisce institutionibus hætenus non satisfecerunt, pro rata omissionis & negligentia ommissarum vel intermissarum, sine iusta & legitima causa lectionum, perceptorum fructuum, in manu Rectoris Vniuersitatis, restitutionem faciant, & per Rectorem ad hoc compellantur, fructusque huiusmodi, vel ad fundandum seminarium congregentur, vel aliâs in prouectionem & promotionem studiorum & studiosorum iudicio Rectoris, & Decanorum facultatum Theologiæ & artium expendantur.

88. Quod si qui in præsentem restituendo non sint, eis certum præscribatur temporis interuallum, quo restitutionem facere queant, & sub mulcta fecisse teneantur. qui verò ante factam restitutionem mortui fuerint, nisi testamento satisfecerint, omnia eorum, etiam quæ ex hereditate vel aliunde acquisierant restitutioni obligata sint.

89. Quicumque autem deinceps, post tertiam admonitionem

tionem, præscriptis institutionibus non satis fecerit, eo ipso Canonatu, præbenda seu beneficio suo sit priuatus, & illi à quibus illud acceperat, pèrinde ac ad manus suas resignatum, alij idoneo & qualificato viro intra tres septimanas illud conferant, alioquin si à Collegijs huiusmodi Canonatum, præbendam, aut beneficium acceperat, ad Vniuersitatem, contra si Vniuersitas contulerat, ad Collegia hoc collationis ius deuoluatur.

90. Monemus porrò, Vniuersitatem, vt omni cura, sollicitudine & fide, huiusmodi prærogatiuis & gratijs se dignam faciat, & aduigilet vt verbis & menti Romanorum Pontificum omnibus modis satisfiat, & negligentia ac incuria pristina singulari deuotione, vigilantia, & sedulitate refarciatur. Alioqui quemadmodum Concilium prouinciale sub Domino Adolpho 3. faciendum iudicauit, remedium, quale non vellet adhibere cogemur.

91. Vt hoc quod diximus facilius præstare queat, nullis posthac vel ab Vniuersitate, vel à Capitulis conferri volumus Præbendas vel beneficia, quæ legendi onus adiunctum habent, nisi qui per seipsos prælegendo auditoribus suis satisfacere possint, alioquin nullam & irritam, hoc Decreto censemus esse collationem.

92. Quemadmodum ad Præbendas prælegendi onere affectas, non nisi viri docti eligendi sunt, qui muneri suo cum laude abundè satisfacere possint: ita ad Præbendas, quæ aliquod aliud onus vel officium adiunctum habent, non alij assumantur, quàm qui nomini & officio suo respondere queant: Atq; in vniuersum ad reliquas præbendas eligantur viri probati, non probandi, quibus, vt Sanctus Bernardus alibi præscribit, nec defectus timeatur, nec profectus optetur: Collegia enim Canonorum, vt cum illo loquamur, & in re simili similiter sentiamus, bonos facilius recipere quàm facere consueuerunt, atq; plures in eis videmus defecisse bonos, quàm malos profecisse.

93. Si quando ingenui aliqui adolescentes recipiendi vide-

Medio primo cap vltimo cuius initium Vt Cæsareæ Maiestatis pag. 430. d. 431. a. in inquisitionibus que in Ecclesijs Cathedralib. et Collegiatis inquiri debent §. 9. pa. 479.

D. Bernard. de consider. lib. 4.

D. Adolp. 3.
in inquisitione
Cathedr.
Ecclesiarum
5. 28. pag.
479. d. 480.
a.

di videbuntur, quorum indoles & voluntas spem adferat, eos magno deuotionis zelo, & integerrimæ vitæ exemplo, adeoq; toto corde Ecclesiasticis ministerijs perpetuò inseruituros: eos Scholasticus ad pietatem & religionem perfectè informari curabit, & à teneris annis ad pios & Ecclesiasticos mores ita assuescieri, vt eorum habitus illos totos possideat, eisq; cū delectatione vtantur; nihilq; in eis appareat, quod vanitatem sapiat, aut quouis modo Ecclesiæ, adeoq; Christi ministros dedecet; neq; emancipabuntur, nisi qui vt emancipentur, hoc est è manu pædagogorum suorum liberentur, & Ecclesiæ seruitijs addicantur, fuerint idonei.

Ibid §. 29.

Concil. prouini.
sub D. Adolp.
3. Medio
primo cap. 6.
78 & 9. pa.
429.

94. Porrò approbantes quæ de studiosis Canonicis ad studia Vniuersitatum mittendis, vel in ipsa Vniuersitate vbi habitant, erudiendis, quatuor Capitibus in Concilio Prouinciali sub D. Adolp. 3. prudentissimè & saluberrimè constituta sunt; eadem ad excitandos illorum, quibus istorum cura incumbit, animos, innouanda, repetenda, & ad verbum hîc inserenda censuimus, in hunc qui sequitur modum.

DE STUDIO S CANONICIS
mittendis ad studia Vniuersitatum, sumptibus Collegiorum.

NE, quod in formula reformationis iuxta Sanctorum Patrum Decreta salubriter institutum est, vitio vel Collegiorum, vel adolescentum Canonicorum euascescat: decernimus & statuimus, vt dent Collegia vni, duobus, vel tribus, vt multus vel exiguus fuerit personarum numerus in Collegio, bona spe ac studiosis adolescentibus, non minus quàm triennij tempus, quo possint in studio, potissimum Theologico, versari: in quo si laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur, atq; interim percipiant integros præbendæ suæ fructus, quotidianis distributionibus exceptis, aut saltem, quantum ad victum & libros necessarios sufficiat: nisi de competenti subsidio, sit olim per Capitula studiosis prouini-

sis prouisum: dum tamen certis testimonijs, singulis annis ad Collegia mittendis, constet, nec peruersis moribus eos de ditos, nec studia vana, qua ad Ecclesia edificationem non conferant, sectari: Committendum enim non est, ut cultui diuino dedicata stipendia, in huiusmodi Canonicos discolos erogentur. Debent tamen curare, ut ipsis absentibus, alij eorum in diuinis suppleant vices.

DE CAUTIONE, QUAM DARE
debeant mittendi ad Vniuersitates.

Qum formula Reformationis exigat, ut iuniores, in Gymnasis atantur impensis Collegiorum, ad hoc, quo Collegia claris & doctis viris ornentur, ut huic menti satisfiat, & Collegia non fraudentur expectatione sua. statumus, & communi consensu decernimus, ut Canonici nondum in maioribus Ordinibus constituti, poscentes hoc nomine, aut fructus integros, aut decreta subsidia, à Collegijs, qua pro more habent, ut de fructibus participent, etiam in minoribus constituti Ordinibus, prius dent cautionem sufficientem, se non velle Ordinem & institutū Ecclesiasticum deserere, aut si mutato proposito forsā resiliant, tum se velle & debere fructus, perceptaque subsidia, Collegio illi integraliter soluere ac restituerē.

COLLEGIA IN VNIVERSITATE
aliqua sita, quo suos studiosos mittere debeant.

CAeterum in locis, ubi Vniuersitas Catholica est, iuxta pri- Pag 4:04
mariam institutionem reformatā & probatā, non videtur causa digna esse Collegia magnis sumptibus grauandi, & mittēdi studiosos foras, ad Vniuersitatem exteram. Proinde statumus, ut tales dent operam litteris bonis in ipsa Vniuersitate, ubi ad mores & studia ipsorum potest haberi respectus: nisi Deceanus & Collegian causam habeant, cur censeant eos ad ex-

teras Vniuersitates mittendos. Quod si qui fugientes disciplinam, velint omnino non ad eam, quæ eis à suo Decano & Capitulo designatur, sed ad aliam, quæ ipsismet videbitur Vniuersitatem proficisci; non tenebitur Collegium illis dare subsidium

Vide formulam inquisitionis cathedrali & Collegiatis Ecclesijs ab Adolpho 3.º propofitam §. 60.

decretum. Ne verò Canonici, Vicary, & Chorifocy Cleri nostri Colonienfis, vigilijs defunctorum, quas manè hora septima perfoluere consueuerunt, à frequentatione lectionum præcipuarum impediatur: volumus vt post hac vigilia tempore pomeridiano ad horam circiter secundam incipiantur, vt ante preces vespertinas compleantur.

QVI GAVDERE POSSINT VNIVERSITATUM PRIUILEGIJS.

AD prohibendum grauem abusum, quo se quidam ad Vniuersitates non studij, sed priuilegiorum gratia conferunt, statuimus & mandamus, sicut ante nos in synodo Leodiensi statutum est, vt nulli nisi ad litterarum studia idonei, & illarum præcipue gratia, se ad Vniuersitatem conferentes, in membra seu supposita, atque ad vsum priuilegiorum huiusmodi Vniuersitatis recipiantur, aut suorum beneficiorum fructibus vtantur, nisi quam diu causa studij permanserint, & spes sit, quod ex studio fructum vberiore in Ecclesia Dei sint parituri. Qui verò desidiosi & ociosi comperti fuerint, ab eorundem priuilegiorum vsum & fructuum perceptione repellantur.

95. Quod autem in eodem Concilio post hæc quæ inferuimus immediatè subiungitur, De Theologo, qui doceat in Collegijs, alendo, in locis quæ extra Vniuersitatē Coloniensem sunt, in actum & vsum duci, sine longiori dilatione præcipimus. In Vniuersitate autem Colonienfi, Decretum nostrum super hac re, titulo de Residentia positum, quod incipit. *Si eorū numerus*, iudicamus esse seruandum.

96. Ceterum quoniam nihil profuerit in iuuentute sua, optima studiorum iecisse fundamenta, si eadem in virili

virili & perfecta ætate non excolantur, & magnum eruditionis nomen, non nisi magna vanitas sit, si eruditio conuenientibus exercitijs non exerceatur, & ad proferendos vberes in Ecclesia Dei fructus recta intentione applicetur, ceu arbor sterilis plenissimè & vberimè frondens ac florens, sed fructum præterea nullum adferens: Examinent singuli Canonici talenta sua, æquos se sibi iudices præbeant, & vt cum seruo pigro inde grauius non damnetur, vnde præ alijs maiorem in æterna beatitudine gloriam mereri potuissent; videant quid possint si velint; experiant vires suas; & dona quæ acceperunt, non ociosi in sudario recondant, aut vt piger ille in terram fodiât, sed ad faciendam Domino vsuram vtiliter exponant.

Considerent cæcorum & ignorantium multitudinem, pastorum paucitatem, cæterasq; Ecclesiæ necessitates, in præcordijs reputent. Reputent autem: imò verò hisce cogitationibus toti immorentur, donec incalescant corde, & ita accédatur charitas intrinsecus, vt videntes indigentiam & miseriam proximi, cum cum Sacerdote & Leuita sine charitate non pertranseât, sed cum Samaritano curâ eius pro facultatibus suis suscipiant. Induantur zelum Domini, & hortando, monendo, corripiendo, docendo, publicè & priuatim, secundum gratiam & auctoritatem sibi datam, sollicitè, viriliter, & studiosè current, promoucant, & defendant, honorem & gloriâ Dei, Ecclesiæ splendorem, suam ac proximi salutem, non verbis tantum, & inani aut vana professione, sed omnibus modis, vt alij videntes ipsorum conuersationem, in ea virtutes singulas agnoscant, earumq; pulchritudine, suauitate ac bono odore, ad eas imitandas & amplexandas prouocentur & percellantur. Hæc agentes nihil humile, nihil à dignitate, seu à vocatione sua alienum agere se arbitrentur, sed id, ad quod primùm fuerunt instituti, & præcipuè vocati, & ob quod dicuntur Ecclesiæ senatus, membra Episcopatus, opitulatores & cooperarij Episcopalis sollicitudinis.

Luce 10.

Concil. Trid.
sess. 24. c. 12.
reform. caus.
1. quest. 3. can.
si quis.

97. Vt.

97. Vt autem, quantum prædictis officijs in populo præstare possint & velint ordinatè declarent, & sensim à facilioribus ad grauiora progrediantur (ne meritò dici eis possit, Medice cura te ipsum, aut eijce primùm trabè ex oculo tuo) antè omnia specimen, ac simulachrum quoddam animi sui, in familia sua exhibeant: nempe vt illa probitatis & religiosi moribus, cultu vestituq; moderato, atq; singulari in Deum & proximum pietate, regulæ & disciplinæ domesticæ certum apud eos qui foris sunt, indicium præ se ferat, & authoritatem, virtutes, studia, ac amorem Domini sui, omnibus quotquot eam nouerunt, prodat atque manifestet. Hinc proximè ad consortes & collegas suos charitatem suam exerceant, eosque si quando in aliquo aduerterint esse reprehensibiles, fraternè admoneant, ne ipsi tacendo delinquant; Ab his vsque ad extrema corporis Christi membra, nempe ad omnem proximum suum charitatis suæ virtutem, omnibus Christianæ iustitiæ officijs dilant.

98. Vt hæc constanter agant, & quotidie quasi noui homines, nouo zelo, nouo feruore, se ipsos semper vincant ac superent; in se ipsos quotidie, tanquam ante tribunal Dei constitutos, inquirent, & eorum quæ officij & vocationis suæ sunt, exactissimam à se exigant rationem: non tantùm sibi ipsis irascentes, & ex toto corde dolentes, si transgressione præceptorum peccauerint sed & magna animi concitatione contra se exurgentes, si (quod pauci satis æstimant) negligendo aut omittendo, quidquam boni quod factum oportuisset, se prætermisisse inueniant, ac in tepidorum aut timidorum numero se esse deprehendant. Hoc quantum valeat ad virtutem gnauiter exercendam, tantum experientur, quantum conscientia suæ testimonio vacauerint, eiq; permiserint, vt accusantibus & defendentibus cogitationibus seueritatem Dei in se exercent, & inopiam, nuditatem ac turpitudinem suam, sine vlla occultatione, mendacio, aut

Apo 3. v. 21.

aut composita excusatione, cognoscat.

99. Multum quoque iuuabit, confortabit, & animabit eos, si tanquam munda & ruminantia animalia quotidie ad refectionem suam, ex sacra scriptura aliqua ruminent, quæ ad fugam vitiorum, ad amorem Dei ac virtutis, atque ad consecranda charitatis & misericordiæ opera, non monachis tantum aut religiosis (quemadmodum sese tegere aut excusare solent, qui excusant excusationes in peccatis, cum ad Christianam pietatem admoventur) sed in vniuersum omnibus illis proposita sunt, qui salui esse cupiunt. Hinc cognoscant qua censura iudicentur, & quo iudicio damnentur, peccata etiam illa, quæ multis quotidiana sunt, & vsu ac consuetudine non solum leuia aut nulla, sed etiam prædicanda esse videntur. Hinc sapiant quàm Christiano homini supra mel & fauum, adeoque supra mundi omnia delectamenta sapere debeant, quæ mundo non sapiunt, sed vt stultitiam reputat, aut, vt ad contemptum se loqui putat, ad monachos, religiosos, & similis professionis Clericos, & Sacerdotes reijcienda iudicat.

Augu. in Enchirid. ca. 80.

100. Huic studio quotidie accedat lectio pij alicuius authoris, quo in genere vt multi sint, cum ex recentioribus, tum ex veteribus; præcipuè tamen eis commendamus vitas Sanctorum à Laurentio Surio, vel alio probato authore cõscriptas, libros Confessionum D. Augustini, eiusdem Enchiridium, & librum de fide & operibus, de doctrina Christiana, atq; commentaria in Psalmos. Præterea officiorum libros D. Ambrosij, Epistolas D. Hieronymi, opuscula D. Cypriani, quæ D. Hieronymus virgunculis legenda commendauit, D. Bernardi opera, D. Prosperum de vita contemplatiua, & opuscula D. Bonauenturæ. Quos quidem libros, si attentè legere inceperint, & perseueranter legere continuauerint, ea, vt cõfidimus, Deo operante ipsis in generabitur eruditio & sapientia, qua in omni vita & actione sua, similes illis fiât, quorum

D. Adolph. 3. in inquisi Cathedral Eccl. 5. 60. pag 482.

rum spiritum libri, quos legerint, referunt. Quibus ut re-
diosum non fuit inter reliquas curas & sollicitudines
suas, quamplurima ad edificationem proximi dictare &
scribere; ita si huius studij gustum semel perceperint, ip-
sis quoque tædiosum non erit, sed desiderabile, & hæc quæ
recensuimus, & alia quæ illi, alijque venerandi & eximij
Ecclesiæ Patres scripserunt, insatiabili studio dili-
gentissimè voluere, reuoluere, perustrare, & continua
meditatione sibi propria facere, atque mores & vitam suam
secundum eadem instituere.

101. Habebunt quoque rationem ut fidei suæ, & eorū
quæ quotidie in Ecclesiā agunt, cuius poscenti solidam
possint reddere rationem, quo eis seruiant Catholici scri-
ptores, qui contra huius temporis hæreses scripserunt,
& Canonem Missæ, aliisque diuina officia exposuerunt.

102. Præter hæc, cum viua vox singulari efficacia at-
tos auditorum animos inuadat & transuerberet, atque oc-
culto vi ab aure ad voluntatem potenter dilabatur; sacris
concionibus, quamuis sint eruditi & magni, semper in-
teresse studebunt; eò magis quod sua præsentia & digni-
tate concionatori calcar, & authoritatis aliquod pondus
addere debent, & verbum Dei sua cohonestatione vene-
rari, atque tanquam duces inferiores Cleri & populi, eos-
dem quo sequantur, præcedere.

103. Eandem ob causam, & ut fidem suam profitean-
tur, sequi inter mundi huius illecebras & persecutiones,
ad similem vitæ consummationem accedant, sacra lo-
ca, ubi Sanctorum corpora quiescunt, & Reliquiæ serua-
tur, maiorum suorum exemplo, pia suæ præsentia vene-
ratione frequenter visitent, iisque quem merentur hono-
rem impendant, ut in omnibus necessitatibus & angus-
tijs suis, eorum patrocinium tanto citius & efficacius
sentire mereantur, quo eis per huiusmodi officia & ob-
sequia affectu, & spiritu facti fuerint viciniore.

104. Si verò ipsis aut aliquibus eorum, docendi, exhor-
tandi,

raſſi, & permouendi aliorum animos, gratia à Deo donata ſit; eam ne fruſtra acceperint; ſed vt nō frequentius (quod tamen maximè velimus) ſolemrioribus ſaltem Chriſti Domini, & præcipuis Sanctorum feſtiuitatibus conſuetudinem faciant ad fratres ſuos, & quos ſuis alios accedere cupientes exhortationem facere, eiſque in ſpiritu manſuetudinis, & lenitatis, ad implendā vocationē ſuam ſuauiſſime concitare.

105. Nullo verò modo patiantur ſibi hanc ignauia aut ignomina inuri, vt nullū in Collegio ſuo habeāt, qui rite & laudabiliter cōcionatoris officiū præſtare velit aut poſſit. Vt quando in die Dedicacionis tēpli aut Patroni, vel aliās veteri conſuetudine in eorum Collegio ad populum habenda eſt concio, alicuius religioſi aut Paſtoris operam petere cogantur, quin potius ſi illis nunc quidquam emolumenti temporalis ob hoc decretum ſit, hoc eis liberaliter donent, & honorem ac gloriam ſuam non dent alteri.

106. In his itaq; præſtandis & adimplendis, Canonici ad reformationem Eccleſiæ Dei, nomini ſuo pleniffimè ſatisfaciāt, & obedientiam Superioribus promiſſam, & iuriſiurandi ſacramento deuotam, voluntaria, perfecta, & deuotiſſima, ſacrorum Canonum, ſtatutorum, obſeruantia commonſtrent, nullāq; poſthac mala & irregulari vita ſua, aduerſarijs fidei dent occaſionem blaſphemandi nomen Domini, & exprobrandi caſtris Dei Iſrael; minimè autem impœnitentia, inobedientia, cœcitate, pertinacia, & obduraſione ſua Catholica religioſi æmulos faciant exiſtimare Eccleſiæ Catholicae præfectos, mala huiuſmodi fouere & approbare.

107. Si quid in hoc delectu nos fugerit, quod vel hîc, vel titulis de electione, de Prælatiſ, Decaniſ, diuinis officijs, de reſidentia; beneficijs Eccleſiaſticis, vel alio quocūque ad reformationē Eccleſiæ recenſitū oportuiſſet; hoc ſinguli pro ſingulari pietate ſua, quemadmodū charitas

Dei postulat, & studium decoris ac pulchritudinis domus Dei ab eis requirit, non minus quàm si à nobis præscriptum & præceptum fuisset, studiosissimè obseruent. Et quisquis tale aliquid obseruauerit, hoc vel ipsemet per alios, aut, si ita velit, per litteras quæ ita scriptæ sunt, vt authorem prodere nequeant, illis aperiat, quos hoc in synodum relatores sperat.

108. Hisce decretis & præscriptionibus, Vicarij alijque Sacerdotes & Clerici sese conforment, eaque non minus sibi (quatenus ab eis seruari possunt) quàm Canonicis præscripta esse cognoscant: & vt Canonici, ita quoque Vicarij, alijque Sacerdotes & Clerici, qui in Collegiatis Ecclesijs officium aut ministerium habent, Decanis subiecti sint, & parere teneantur, atque ad Capitulū disciplinæ, de quo titulo de Decanis collegiatarum Ecclesiarum actum est, non minus quàm Canonici, & vocentur & sistere se cogantur. Sacerdotes verò alijque Clerici & Ecclesiæ ministri, qui in Parochialibus Ecclesijs deseruiunt, inspectioni & directioni Pastorum suorum subiaceant, eisque secundum caput 32. statutorum D. V. Wilhelmi, iura, si quæ eis debent fideliter persoluant.

Pag 183. b.

a Pag 438.

Et in his que
in Cathedra
libus & Col-
leg. E. l. s. i. s.
inquirenda
sunt §. 68. p.
482. c.

109. Cùm autem concilium prouinciale sub Hermanno .parte tertia, ca. 11. & Concilium Prouinciale sub D. Adolp. 3. medio tertio ca. vltimo, a Vicarios (quos aliqui Capellanos, aliqui Chorifocios appellant) ex eorū nomine & superpelliceorum vsu, chori officijs mancipatos esse decernat, & esse obligatos vt Canonicis in cõtando adiumento sint, non quidem vt illi taceant, occidantur aut sese ab Ecclesia absentent, sed vt vnanimiter eum eis honorem Dei augeant & concelebrent: ideoque suspensionis pœna à fructibus nedum quotidianis, qui distribuitur, sed à reliquis omnibus ad præstandū huiusmodi officium cogendos præscripserit: cõttra verò Vicarij, alij ex fundationibus suis, nō ad assiduitatem chori, sed ad Missas quasdam, aliaque officia astrictos se esse, ex litteris fundatio-

dationis suæ conuincere se posse prætendant ; alij agnoscentes quidem, se chori officijs assiduò obligatos, sed ab hac obligatione se putent absolutos, quod distributiones quotidianæ, quæ olim distribuebantur, quorundam arte, iniquitate, aut dolo, vel à Canonicis retineantur, vel in alium vsum conuertantur, & libros vnde hæc docere & conuincere possent, qui vel in choro, vel in sacratio, aut alio publico loco esse solent, clam ablatos esse, & vel perditos, vel absconditos querantur : vt hisce querelis finem faciamus, & honorem domus Dei omni ex parte pristino restituamus splendori: Volumus vt Collegiorum Decani, sine vlla dilatione, singulorum Vicariorum, Capellanorum, & Chorifociorum fundationes, Ecclesiæ statuta, & antiquam consuetudinem diligenter inspiciant, & examinent, & quos assiduitati chori obligatos esse cognouerint, ad assiduitatem chori; quos autem ab assiduitate chori liberos deprehēderint, sed ad certa onera alia deuinctos; ad eadem præstanda prædictis pœnis, iuxta vtriusque Concilij Prouincialis definitionem cogant & compellant, ac hos præterea, quibuscunque possunt modis, ad assiduitatem chori inuitent, omnibusque distributiones debitas & consuetas, quæ arte aut dolo in alium vsum conuersæ sunt, dilargiri curent, & libros in quibus huiusmodi distributiones annotatæ, & descriptæ erant, loco tuto restitui; vt ad eos Vicarijs, quando cunq; eis placuerit, pateat accessus. Quod nisi intra mensem à die publicationis horum Decretorum factum fuerit, eum vel eos, per quem vel per quos steterit, quo minus huiusmodi liber, aut libri, loco suo reponerentur, primùm quidem sine vlla alia declaratione, ab officijs & beneficijs suspensos, deinde si contumaces in huiusmodi suspensione per mensem perseuerauerint, excommunicationis sententiæ (à qua præterquam ab Ordinatio absolui nequeant) decernimus esse innodatos. Si autem liber, aut libri huiusmodi perditii fuerint, omne damnum, quod

inde Ecclesiæ & Ecclesiarum ministri acceperint, declaramus ab illis resarciendum, quorum negligentia, dolo, fraude, consilio, aut auxilio hoc acciderit.

110. Et vt inter Vicarios, Chorifocios, & Capellanos, certum, æqualem, & fraternum constituamus ordinem, qui ad Ecclesiæ decorem, ad diuini officij maiestatem, atque ad charitatis vnitatem, onerum quoq; laborum, fructuum, & emolumentorum omnium communicationem, non solum conferat plurimum, sed præstet omnia quæcunq; desiderantur: cum in Canonicorum Collegijs nonnulli sint Vicarij, qui in fructibus & prouentibus principalibus, seu in corpore (vt vocant) abundant, & ad Missas paucissimas & ferè nullas, nec ad alia alicuius momenti onera obligentur; è diuerso alij astringantur ad Missas penè quotidianas, aliaue onera quibus proventus annui minimè respondent: vtile & expediens fore iudicamus, vt in singulis collegiatis Ecclesijs, per Collegiorum Decanos conscribantur singulorum Vicariorum, Chorifociorum, Capellanorum & officiantium Missæ, aliaq; onera, ad quæ quisq; obligatus est, & in tabula aut libro annotentur, vt constare possit, quo die, quo nomine, quo in altari, vel quibus in altaribus, quo officio faciendū erit Missæ sacrificium. Idem fiat de alijs quibuscunq; oneribus, officijs, obligationibus, ad quæ singuli Vicarij, Chorifocij, Capellani & officiantes vel ex foundationibus, vel ex Ecclesiæ statutis & antiqua atq; laudabili Ecclesiæ consuetudine tenebātur. Hisce oneribus tot ex Vicarijs, Chorifocijs, Capellanis & officiantibus, secundum ordinem ingressus sui ad beneficia, deputentur singulis septimanis, quot faciendis sacrificijs, alijsq; incumbentibus muneribus seu oneribus, quauis septimana sufficiant, ijsq; alij ex ordine alia septimana in orbem succedant, & per vices ad onera præstanda, singuli septimanam suam obseruent; ita tamen vt Sacrificium Missæ, quando ex ordine vicis suæ facere non coguntur, ex deuotione

notione & voluntaria seruitute facere non negligant.

111. Qua in re ne confusio fiat, & omnes vna hora simul ad altare concurrant, reliquo autem tempore nullus in templo Sacerdos Sacrificium offerens reperiat; sed pulcherrimo ordine, alter alteri succedat: habebunt illi qui ex officio sacrificare tenentur, certam sibi horam præscriptam: illi verò, qui ex deuotione sacrificium facturi sunt, si priores per interualla sacrificabunt, hoc interuallum obseruabunt, sin autem sine aliqua temporis intermissione, alius alium ad sacrificandum subsequatur, nec post, nec ante illos sacrificium offerre his integrum sit; ita cum prioribus concurrent, vt tamen non eodem temporis momento (nisi in parte duntaxat Ecclesiæ, si magna illa fuerit, longissimè ab alijs dissita) vnà cum eis ad altare accedant, sed vel ad lectionem Evangelij, vel post factam corporis Christi eleuationem.

112. Vt hic ordo constet, consultū fuerit, vt quicumq; ex deuotione rem sacram peracturi sunt, pridie eius diei post Completorium inter se conueniant, & ordinem sequenti die obseruandum constituant.

113. Cæterum cum quadam sint Vicariorum, Chorifociorum, & Capellanorum beneficia, quæ monocula vocantur, quod certi sint, qui ea semper cum vacauerint conferre possint; ne illis hac Constitutione nostra priuilegiū hoc pereat, vel alioquin inde hic difficultas moueatur, cum nulli Vicario, Chorifocio aut Capellano certum altare reseruemus, cui peculiare seruitium debeat, sed omnium & singulorum altarium onera, omnibus & singulis per vicissitudinem & alternationem distribuamus: Obseruabunt illi qui huiusmodi collationis ius habent, personas quæ huiusmodi beneficia nunc obtinent; illisq; mortuis aut beneficia resignantibus, non obstante hac reformatione, iure collationis, quod habent vtantur, eandemq; seruent nominis distinctionem, qua beneficia hætenus discreta fuerunt.

114. Quod

114. Quod si Vicariorum, Chorifociorum, Capellano-
rum & officiantium numerus non tam magnus fuerit,
vt quemadmodum præscriptum est, vicissitudo & alter-
natio possit inter eos esse, vel alioquin id minus placeat,
viritim omnia onera faciendorum sacrificiorum, alia-
que connexa officia ex æquo distribuantur, & quisq; sciat
quid à se vel in facienda re diuina, vel alio quocunq; offi-
cio, singulis septimanis, mensibus & annis debeat præsta-
re; nempe vt qui pauca aut nulla habebant facienda sacri-
ficia, vel alia onera præstanda, ijs diebus quibus ab omni
officio vacabunt, alijs in leuandis oneribus succurrant,
& partem oneris qua illi præ alijs grauabantur suppor-
tent, vt sit in omnibus æqualitas. Reliqua autem de tem-
pore & ordine sacrificij seruentur, vt præscriptum
est.

115. His ita constitutis, in vnã redigantur massam, o-
mnes omnium Vicariorum, Chorifociorum, Capellano-
rum, & officiantium redditus, obuentiones, & fructus.
Tum constituatur vnus omnium Vicariorum Came-
rarius, cuius sit officium, omnium nomine, fructus, red-
ditus, & obuentiones omnes conseruari, colligere, & per-
qua proportione distribuere; ac quotannis coram alijs, e-
iusdẽ Collegij Vicarijs ad hoc deputatis, statutis diebus,
fidei suæ, per rationes facere fidem, vocenturq; deinceps
omnes vno nomine Vicarij, quotquot ex Vicarijs, Cho-
rifocijs, Capellanis, & officiantibus, in hanc æqualitatem
oneris, laboris, fructus, & obuentionis coibunt, sintq; om-
nes chori assiduitati æquè astricti.

116. Hac ratione sine Vicariarum vel beneficiorum
vnione, vnde necessariò numerus personarum minueretur,
atq; multum officijs diuinis detraheretur, & Vicarijs
omnibus de sufficienti & honesta sustentatione provide-
bitur, & pijs foundationibus omni ex parte satisfiet, opti-
moq; ordine in quolibet Canonico Collegio per di-
es & horas diuinum officium, magno vocum & animo-
rum

rum concentu peragetur, ad laudem & gloriam Dei, ex hoc nunc vsquequo hisce alijsque reformationis Ecclesiasticæ decretis fuerit obtemperatum.

Contra non recitantes horas Canonicas.

PIVS EPISCOPVS
SERVVS SERVORVM DEI,
Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranensi Concilio pia & salubris sanctio emanauit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officij, & temporis suos non faciat, sed eos tanquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas, erogare teneatur.

Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi ratio sit habenda. Nos huic rei euidentius atque expressius providere volentes, statuimus ut qui horas omnes Canonicas, uno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij, seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur; qui verò matutinum tantum, dimidiã, qui ceteras omnes horas aliam dimidiã, qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: tamen si aliquis choro addictus non recitans omnibus horis Canonicis cum alijs presens adsit, fructusque & distributiones forte aliter assignatas, sola presentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrificasse pretendat, is etiam praeter fructuum & distributionum amissionem:

item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admississe.

Declarantes prestimonia, prestimoniales, portiones, & quacumque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum predictis pariter contineri.

At quicumque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, ut Clericus percipit, eum modo predicto ad dicendum paruum officium B. Mariae Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, & decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Roma apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo, quingentesimo septuagesimo primo, duodecimo Kalend. Octob. Pontificatus nostri Anno sexto.

Cæs. Glorierius,

H. Cumyn.

DE PASTORIBVS SEV ECCLESIA RV M PA

rochialium Rectoribus, Concionatoribus, atque Pastorum Sacellanis, & Coadiutoribus, vel alio quouis nomine animarum curam gerentibus.

- I. CVM salus & incolumitas Christiani gregis à Pastoribus, seu Ecclesiarum Parochialium Rectoribus, alijsque omnibus, quibus animarum cura commissa est, magna ex parte dependeat: valde nobis curæ est, ut in oculis Dei hoc esse inueniantur, quod humano ore dicuntur, omnesque quotquot in amplissima